

תוכן העניינים

1	הגדרות
5	משפטים

1 הגדרות

הגדרה 1: שלם שמחוק שלם

יהיו a, b מספרים שלמים. אומרים כי b מחלק את a אם קיימים מספר שלם q כך ש-

$$a = qb.$$

כלומר $\frac{a}{b}$ שווה למספר שלם q . הסימון $a | b$ אומר כי b מחלק את a .

הגדרה 2: יחס שקולות בין a ל- b

נניח כי $a, b \in \mathbb{Z}$ מספרים שלמים ו- m מספר שלם חיובי. היחס

$$a \equiv b \pmod{m}$$

אומר כי m מחלק את ההפרש $a - b$, כלומר $m | a - b$.

התנאים הבאים שקולים:

$$a \equiv b \pmod{m} \iff m | a - b \iff \exists q, r : a = qm + r$$

אומרים גם כי " a שקול ל- b מודולו m ".

הגדרה 3: השארית

נתונים מספרים שלמים $a, b \in \mathbb{Z}$, היחס

$$a \bmod b$$

מציאן את השארית בחלוקת a ב- b .

הגדרה 4: המחלק המשותף הגדול ביותר gcd

נתונים שני מספרים שלמים $a, b > 0$.

המחלק המשותף הגדול ביותר של a ו- b מסומן gcd(a, b) (greatest common divisor) וМОוגדר להיות המספר שלם הגדול ביותר שמחולק גם a וגם b .

הגדרה 5: כפולת משותפת קטנה ביותר

נתונים שני מספרים שלמים $a, b > 0$.

הכפולת המשותפת הקטנה ביותר במסומן lcm(a, b) (lowest common multiple) וМОוגדר להיות המספר השלם החיובי הקטן ביותר ש- a ו- b מחלקים אותו.

הגדרה 6: מספרים זרים

נניח כי $a \geq 1$ ו- $b \geq 2$ מספרים שלמים. אומרים כי a ו- b **מספרים זרים** אם $\gcd(a, b) = 1$.

במילים פשוטות, שני מספרים שלמים נקראים **מספרים זרים** אם המחלק המשותף המקסימלי שלהם הוא 1, כלומר, אין אף מספר גדול מכך שמחולק את שניהם.

הגדרה 7: פונקציית אוילר

יהי m מספרשלם. הפונקציית אוילר מסומנת ב- $\phi(m)$ ומוגדרת להיות השלמים שקטנים ממש מ- m וזרים ביחס ל- m .

$$\phi(m) := \{a \in \mathbb{N} \mid \gcd(a, m) = 1, a < m\}$$
.

הגדרה 8: צופן ההזזה

יהיו $0 \leq k \leq 25$. עבור $P = C = K = \mathbb{Z}_{26}$ נגדיר

$$e_k(x) = (x + k) \bmod 26, \quad x \in \mathbb{Z}_{26}$$

$$d_k(y) = (y - k) \bmod 26, \quad y \in \mathbb{Z}_{26}.$$

צופן ההזזה מוגדר מעל

הגדרה 9: צופן החלפה (substitution cipher)

בצופן החלפה,

$$P = C = \mathbb{Z}_{26}$$

K מורכב מכל החלפות האפשריות של ה- 26 סמלים $0, 1, 2, \dots, 25$.

עבור כל החלפה $\pi \in K$ נגדיר כלל מצפין

$$e_\pi(x) = \pi(x)$$

ונגדיר כלל מפענה

$$d_\pi(x) = \pi^{-1}(x),$$

כאשר π^{-1} החלפה ההופכית של π .

הגדרה 10: צופן אפייני

יהי $P = C = \mathbb{Z}_{26}$ ויהי

$$K = \{a, b \in \mathbb{Z}_{26} \mid \gcd(a, 26) = 1\}.$$

עבור $x \in \mathbb{Z}_{26}$ ועבור $k = (a, b) \in K$ נגדיר כלל המצפין

$$e_k(x) = (ax + b) \bmod 26,$$

ועבור $y \in \mathbb{Z}_{26}$ נגדיר כלל המפענה

$$d_k(y) = a^{-1}(y - b) \bmod 26.$$

הגדרה 11: צופן ויג'ניר (Vigenere Cipher)

יהי m מספר שלם חיובי.

$$P = C = K = \mathbb{Z}_{26}^m$$

עבור מפתח $k = (k_1, k_2, \dots, k_m)$ נגדיר כלל מצפין

$$e_k(x_1, x_2, \dots, x_m) = (x_1 + k_1, x_2 + k_2, x_3 + k_3, \dots, x_m + k_m) \bmod 26$$

ונגדיר כלל מפענה

$$d_k(y_1, y_2, \dots, y_m) = (y_1 - k_1, y_2 - k_2, y_3 - k_3, \dots, y_m - k_m) \bmod 26$$

, כאשר כל הפעולות נקבעות ב- \mathbb{Z}_{26} .

הגדרה 12: צופן היל

נניח כי $2 \leq m$ מספר שלם.

$$\text{יהי } P = C = \mathbb{Z}_{26}^m \text{ ויהי}$$

$$k = \mathbb{Z}_{26}^{m \times m}$$

מטריצה בחוג \mathbb{Z}_{26} מסדר $m \times m$.

עבור מפתח $k \in K$ נגדיר כלל מצפין

$$e_k(x) = x \cdot k \bmod 26$$

, ונגדיר כלל מפענה

$$d_k(y) = y \cdot k^{-1} \bmod 26$$

, כאשר כל הפעולות נקבעות ב- \mathbb{Z}_{26} .

הגדרה 13: המטריצה של קופקטוריים

תהי $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$.

הקובקטור ה- (i, j) של A מוגדר להיות הדטרמיננטה של המטריצה המתקבלת מ- A ע"י מחיקת שורה i ועמודה j , כפול $(-1)^{i+j}$.

המטריצה של קופקטוריים של המטריצה A מוגדרת

$$C = \begin{pmatrix} C_{11} & \cdots & C_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ C_{n1} & \cdots & C_{nn} \end{pmatrix}$$

כאשר C_{ij} הקובטור ה- (i, j) של A .

הגדרה 14: המטריצה המכורעת

תהי $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$. המטריצה המכורעת של A היא מטריצה מסדר $n \times n$ שמסומנת $\text{adj}(A)$ ומוגדרת

$$\text{adj}(A) = C^t$$

כאשר C המטריצה של קופקטוריים של A .

הגדירה 15: צופן RSA

יהי p, q מספרים ראשוניים שונים. תהי הקבוצת טקסט גלי $P = \mathbb{Z}_n$, והקבוצת טקסט מוצפן $C = \mathbb{Z}_n$. נגידיר קבוצת המפתחות

$$K = \left\{ (n, p, q, a, b) \mid ab \equiv 1 \pmod{\phi(n)} \right\}$$

לכל K , $x \in P$ ו- $y \in C$ נגידיר כלל מצפין

$$e_k(x) = x^b \pmod{n},$$

ונגידיר כלל מפענה

$$d_k(x) = y^a \pmod{n}.$$

הערכים של n ו- b הם ערכים ציבוריים בעוד p, q, a ערכים סודיים.

הגדירה 16: רשות פיעיטל (Feistel)

נתון טקסט גלי $x = \{0, 1\}^{2n}$ כרץף סיביות.

$$x = \underbrace{x_1 \dots x_n}_{L_0} \quad \underbrace{x_n \dots x_{2n}}_{R_0}$$

מחלקים את x לשני חצאים שננסמן L_0 ו- R_0 :

ברשות פיעיטל יש 4 מרכיבים:

- מספר שלם N אשרקובע את המספר של השלבים בתהליך הצפנה.

- מפתח התחלתי k .

- מערכת של N תת-מפתחות (k_1, \dots, k_N) , אחד לכל שלב של התהליך הצפנה.

- פונקציית ליבה $f : \{0, 1\}^n \rightarrow \{0, 1\}^n$.

$$1) \text{ מגדירים } R_0 = x_n \dots x_{2n}, L_0 = x_1 \dots x_n$$

$$. L_i = R_{i-1}, \quad R_i = L_{i-1} \oplus f(R_{i-1}, k_i)$$

בשלב ה- i ית $(1 \leq i \leq N)$:

$$. y = R_N L_N$$

בשלב ה- N קיבל את הטקסט מוצפן לפי

הגדירה 17: משוואות פיעיטל

משוואות פיעיטל להצפנה:

נתון טקסט גלי $x = L_0 R_0$. לכל $1 \leq i \leq N$.

$$L_i = R_{i-1}, \quad R_i = L_{i-1} \oplus f(R_{i-1}, k_i), \quad y = R_N L_N$$

משוואות פיעיטל למפענה:

נתון טקסט גלי $y = R_N L_N$. לכל $1 \leq i \leq N$.

$$R_i = L_{i+1}, \quad L_i = R_{i+1} \oplus f(R_i, k_{i+1}), \quad x = L_0 R_0$$

הגדרה 18: סודיות מושלמת

אומרים כי קרייפטו-מערכת יש סודיות מושלמת אם

$$P(X = x|Y = y) = P(X = x)$$

לכל $x \in X, y \in Y$.

ז"א הסתברות כי הטקסט גלי $x = X$, במידעה כי הטקסט מוצפן $y = Y$ שווה רק להסתברות כי הטקסט גלי $x = X$ והבחירה של המפתח שבאמצעותו מתקבל הטקסט מוצפן y לא משפייע על הסתברות כי הטקסט גלי $x = X$.

הגדרה 19: מידע של מאורע (שאנו)

נתון משתנה מקרי X . המידע של ערך מסוים של X מסומן ($I_X(x)$) ומוגדר להיות

$$I(X = x) = \log_2 \left(\frac{1}{P_X(x)} \right) = -\log_2(P_X(x))$$

כאשר $P_X(x)$ פונקציית ההסתברות של המשתנה מקרי X .

הגדרה 20: הצפנת האפמן

נתון משתנה מקרי X . נגידר הצפנת האפמן של X להיות הפונקציה (כלל מוצפין)

$$f : X \rightarrow \{0, 1\}^*$$

כאשר $\{0, 1\}^*$ קבוצת רצפים של סיביות סופיים.

נתון רצף מאורעות x_1, \dots, x_n . נגידר

$$f(x_1 \dots x_n) = f(x_1) || \dots || f(x_n)$$

כאשר " $||$ " מסמן שרשור (concatenation).

הגדרה 21: תוחלת האורך של הצפנת האפמן

נתונה הצפנת האפמן f . תוחלת האורך של ההצפנה מוגדרת

$$l(f) = \sum_{x \in X} P(X = x) |f(x)| .$$

2 משפטיים

משפט 1:

יהיו n, a, b מספרים שלמים.

אם השלושה תנאים הבאים מתקיימים:

$$a \text{ ו- } b \text{ זרים, } \quad (1)$$

$$, a \mid n \quad (2)$$

$$, b \mid n \quad (3)$$

הוכחה:

$$a \mid n, \quad b \mid n$$

לכן קיימים שלמים k ו- l כך ש-

$$n = ak, \quad n = bl.$$

$$\therefore n = ak = bl$$

$$\therefore b \mid ak$$

$$\text{מכאן כי } k = bq, \text{ כלומר } b \mid k. \text{ לכן}$$

$$\therefore n = ak = abq$$

$$\text{לכן } \gcd(a, b) = 1.$$

משפט 2: תכונות של gcd

$$\gcd(ma, mb) = m \gcd(a, b) .1$$

$$\gcd\left(\frac{a}{m}, \frac{b}{m}\right) = \frac{\gcd(a, b)}{m} \text{ איז } m \mid b \text{ ו- } m \mid a \text{ וגם } m > 0 .2$$

$$3. \text{ המספרים } \frac{b}{\gcd(a, b)} \text{ ו- } \frac{a}{\gcd(a, b)} \text{ הם זרים.}$$

$$4. \text{ אם } c \mid a \text{ ו- } c \mid b \text{ אז } c \mid ab.$$

$$5. \text{ אם } a, c \text{ הם זרים ו- } b, c \text{ הם זרים אז } ab \mid c \text{ ו- } ab \text{ הם זרים.}$$

$$\gcd(a, b) = \gcd(a + cb, b) .6$$

הוכחה:

$$1. \text{ יהיו } d = \gcd(a, b). \text{ איז קיימים שלמים } s, t \text{ עבורם}$$

$$sa + tb = d.$$

מכאן

$$msa + mtb = md \Rightarrow s(msa) + t(mb) = md.$$

$$\text{לכן } \gcd(msa, mb) = md = m \gcd(a, b).$$

$$2. \text{ יהיו } d = \gcd(a, b)$$

ו- \exists שלמים s, t כך ש-

$$sa + tb = d.$$

(*)

נחלה (*1) ב- m ונקבל

$$s \frac{a}{m} + t \frac{b}{m} = \frac{d}{m}. \quad (**)$$

$$\text{נשים לב } \frac{a}{m} \text{ שלם ו- } \frac{b}{m} \text{ שלם. לכן } \frac{a}{m} \mid b \text{ ו- } m \mid a.$$

לכן $\frac{d}{m}$ בהכרח שלם ולפי משפט באו
 $\gcd\left(\frac{a}{m}, \frac{b}{m}\right) = \frac{\gcd(a, b)}{m}$.

.3

4. שלמים לכך קיימים שלמים s, t, d עבורם

$$sa + tb = d$$

$$\text{כasher } d = \gcd(a, b)$$

מכאן

$$s\left(\frac{a}{d}\right) + t\left(\frac{b}{d}\right) = 1.$$

נשים לב ש- $d = \gcd(a, b)$ ו- $\frac{b}{d}$ שלמים. לכן קיבלונו שלמים s, t עבורם

$$s\left(\frac{a}{\gcd(a, b)}\right) + t\left(\frac{b}{\gcd(a, b)}\right) = 1.$$

לכן השלמים $\frac{b}{\gcd(a, b)}$ ו- $\frac{a}{\gcd(a, b)}$ זרים.

5. אם a, c מספרים זרים ו- b, c מספרים זרים אז c ו- ab מספרים זרים.

1- c זרים אז קיימים s ו- t שלמים עבורם

$$sa + tc = 1.$$

2- c זרים אז קיימים \bar{s} ו- \bar{t} שלמים עבורם

$$\bar{s}b + \bar{t}c = 1.$$

לכן

$$(sa + tc)(\bar{s}b + \bar{t}c) = 1$$

$$\Rightarrow s\bar{s}(ab) + (t\bar{s}b + t\bar{t}c + s\bar{t}a)c = 1$$

זה א' קיימים שלמים x, y עבורם $x(ab) + yc = 1$ לכן c ו- ab זרים.

6. אם a, b שלמים אז קיימים שלמים s ו- t עבורם $sa + tb = d$ כאשר $d = \gcd(a, b)$. מכאן

$$sa + tb = d$$

$$s(a + cb) + tb = d + scb$$

$$s(a + cb) + tb - scb = d$$

$$s(a + cb) + (t - sc)c = d$$

לכן קיימים שלמים $y = t - cb$ ו- $x = s$ עבורם

$$x(a + cb) + yb = d$$

$$\text{ולכן } \gcd(a + cb, b) = d = \gcd(a, b)$$

משפט 3: תנאי לקיום איבר הופכי של חוג

. $\gcd(a, m) = 1$. קיימים איבר הופכי של a ב- \mathbb{Z}_m אם ורק אם $a^{-1} \in \mathbb{Z}_m$.

הוכחה: יש להוכיח שקיימים האיבר הופכי a^{-1} של a ב- \mathbb{Z}_m אם ורק אם $\gcd(a, m) = 1$.

כיוון ⇐

אם $d = \gcd(a, m)$ אז לפי משפט באז'ו קיימים שלמים s, t, d כך ש- $sa + tm = d$ וגם $sa + tm = 1 \Rightarrow sa = 1 - tm \Rightarrow sa \equiv 1 \pmod{m}$.

לפיכך קיים שלם s אשר הוא האיבר הופכי של a ב- \mathbb{Z}_m .

כיוון ⇒

אם קיים איבר הופכי a^{-1} של a ב- \mathbb{Z}_m אז $\gcd(a, m) = 1$.
 $a^{-1}a = 1 + qm \Rightarrow a^{-1}a + (-q)m = 1$.

לכן קיימים שלמים $s = a^{-1}$ ו- $t = -q$ כך ש-

$$sa + tm = 1$$

ולכן לפי משפט באז'ו $\gcd(a, m) = 1$.

משפט 4:

יהיו a, b, c שלמים חיוביים. אם לא זרים אז לא קיים c עבורו $ac \equiv 1 \pmod{b}$.

הוכחה: נניח בsvilleה כי a, b זרים וקיים c עבורו $ac \equiv 1 \pmod{b}$ אז קיים שלם q :

$$ac = qb + 1 \Rightarrow ac - qb = 1.$$

לכן קיימים שלמים $s = c$ ו- $t = -q$ עבורם $sa + tb = 1$.
 $sa + tb = 1$.
 a ו- b זרים, בסתירה לכך ש- a ו- b לא זרים.

משפט 5: חיסור של שאריות

אם a, b, m מספרים שלמים חיוביים אז
 $((a + b) \bmod m - b) \bmod m = a \bmod m$.

הוכחה: לפי משפט החילוק של אוקלידס קיימים שלמים q_1, r_1 כך ש-
 $a + b = q_1m + r_1$, $0 \leq r_1 < m$,

כasher $r_1 = (a + b) \bmod m$ וגם $q_1 = \left\lfloor \frac{a + b}{m} \right\rfloor$. מכאן:

$$((a + b) \bmod m) - b = r_1 - b = a - q_1m .$$

ו"א קיימים שלם $-q_1$ כך ש:

$$((a+b) \bmod m) - b = Qm + a$$

ולכן

$$((a+b) \bmod m) - b \equiv a \pmod{m}$$

ולפיכך, מכיוון שהשני שלמים b ו- a שקיימים מודולריים ביחס ל- m , אז בהכרח יש להם אותן שאריות בחלוקת ב- m :

$$[((a+b) \bmod m) - b] \bmod m = a \bmod m .$$

משפט 6: צופן אפיני ניתן לפענוח

יהי $e_k(x)$ הכלל מצפין של צופן אפיני ויהי $d_k(y)$ הכלל מפענה של צופן אפיני. אז

$$d_k(e_k(x)) = x \bmod 26$$

לכל $\mathbb{Z}_{26} \in x$. כמובן, צופן אפיני ניתן לפענוח.

הוכחה: נסמן $y = e_k(x)$.

$$\begin{aligned} d_k(e_k(x)) &= d_k(y) \\ &= a^{-1}(y - b) \bmod 26 \\ &= a^{-1}([(ax + b) \bmod 26] - b) \bmod 26 \\ &\stackrel{\text{ככל חכפי}}{=} (a^{-1} \bmod 26)(([(ax + b) \bmod 26] - b) \bmod 26) \bmod 26 \\ &\stackrel{5}{\stackrel{\text{משפט}}{=}} (a^{-1} \bmod 26)(ax \bmod 26) \bmod 26 \\ &\stackrel{\text{ככל חכפי}}{=} (a^{-1}ax \bmod 26) \bmod 26 \\ &= x \bmod 26 . \end{aligned}$$

משפט 7: קיימים אינסוף מספרים ראשוניים

קיימים אינסוף מספרים ראשוניים.

הוכחה: נוכיח הטענה דרך הśליליה.
נניח כי $\{p_1, \dots, p_n\}$ הוא הקבוצה של כל הראשוניים שקיים וקבוצה זו נוצרת סופית.
נגידר השם $M = p_1 \cdot p_2 \cdot \dots \cdot p_n + 1$.
לפי המשפט הפירוק לראשוניים (ראו המשפט 9 למטה או משפט 18 למטה) M הוא מספר ראשוני או שווה למכפלה של ראשוניים.

M לא מספר ראשוני בגלל ש- $M > p_i$ לכל $1 \leq i \leq n$.
גם לא קיים מספק ראשוני p_i אשר מחלק את M . הרי

$$M \bmod p_i = 1 \Rightarrow p_i \nmid M .$$

הגענו לסתירה של המשפט הפירוק לראשוניים, לכן קיימים אינסוף מספרים ראשוניים.

משפט 8: נוסחת קיילי המילטון

נניח כי $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ מטריצה ריבועית. אם A הפיכה, כלומר אם $|A| \neq 0$ אז המטריצה ההופכית נתונה ע"י
נוסחת קיילי המילטון:

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} \text{adj}(A) ,$$

כאשר $\text{adj}(A)$ המטריצה המצורפת של A .

משפט 9: משפט הפירוק לראשוניים

המשפט היסודי של האריתמטיקה או **משפט הפירוק לראשוניים** קובע כי כל מספר טבעי ניתן לרשום כמכפלה ייחודית של מספרים ראשוניים.
ז"א, יהיו $a \in \mathbb{N}$ כל מספר טבעי. אז

$$a = p_1^{e_1} \times p_2^{e_2} \times \cdots \times p_n^{e_n} .$$

כאשר p_1, \dots, p_n מספרים ראשוניים ו- $e_1, \dots, e_n \in \mathbb{N}$, והפירוק זהה ייחיד.

משפט 10: הפירוק לראשוניים של פונקציית אוילר

נתון מספר טבעי m . נניח כי הפירוק למספרים ראשוניים שלו הוא

$$m = \prod_{i=1}^n p_i^{e_i} ,$$

כאשר p_i מספרים ראשוניים שונים ו- $0 < e_i < n$ מספרים שלמים ו- $1 \leq i \leq n$. אז

$$\phi(m) = \prod_{i=1}^n (p_i^{e_i} - p_i^{e_i-1}) .$$

משפט 11: שיטה לחישוב gcd

נתונים השלמים a, b כך שהפירוק לראשוניים שלהם הם:

$$a = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k} , \quad b = p_1^{f_1} p_2^{f_2} \cdots p_n^{f_n}$$

וללא הגבלה כללית נתון כי $n \leq k$. אז gcd נתון על ידי

$$\gcd(a, b) = p_1^{\min(e_1, f_1)} p_2^{\min(e_2, f_2)} \cdots p_k^{\min(e_k, f_k)}$$

משפט 12: שיטה לחישוב lcm

נתונים השלמים a, b כך שהפירוק לראשוניים שלהם הם:

$$a = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k} , \quad b = p_1^{f_1} p_2^{f_2} \cdots p_n^{f_n}$$

וללא הגבלה כללית נתון כי $n \leq k$. אז lcm נתון על ידי

$$\text{lcm}(a, b) = p_1^{\max(e_1, f_1)} p_2^{\max(e_2, f_2)} \cdots p_k^{\max(e_k, f_k)}$$

משפט 13:

$$\gcd(a, b) \text{lcm}(a, b) = ab .$$

הוכחה:

$$\min(a, b) + \max(a, b) = a + b .$$

משפט 14: משפט חילוק של אוקלידס

יהיו a, b מספרים שלמים $0 \neq b$. קיימים מספרים שלמים q, r ייחדים כך ש-

$$a = qb + r$$

כאשר $0 \leq r < |b|$

- b נקרא **מודולו**,
- q נקראת **המנה**
- ואילו r נקרא **השארית**.
- במקרה ש- $r = a \bmod b$ אז $a, b > 0$

משפט 15: האלגוריתם של אוקלידס

יהיו a, b מספרים שלמים חיוביים. קיים אלגוריתם אשר נותן את $d = \gcd(a, b)$ כדלקמן. ראשית מתחילהים $r_0 - 1$ ו- r_0 :

$$r_0 = a , \quad r_1 = b .$$

אם $r_1 = 0$ אז מתחילה את הלולאה. בשלב $i = 1$ מחשבים את q_1 ו- r_2 כך:

$$q_1 = \left\lfloor \frac{r_0}{r_1} \right\rfloor , \quad r_2 = r_0 - q_1 r_1 = r_0 - \left\lfloor \frac{r_0}{r_1} \right\rfloor r_1 .$$

אם $r_2 \neq 0$ ממשיכים לשלב $i = 2$ שבו מחשבים את q_2 ו- r_3 כך:

$$q_2 = \left\lfloor \frac{r_1}{r_2} \right\rfloor , \quad r_3 = r_1 - q_2 r_2 = r_1 - \left\lfloor \frac{r_1}{r_2} \right\rfloor r_2 .$$

התהליך ממשיך עד שנקבל $r_{n+1} = 0$ בשלב ה- n -ית. כל השלבים של התהליך הם כדלקמן:

$$q_1 = \left\lfloor \frac{r_0}{r_1} \right\rfloor \quad r_2 = r_0 - q_1 r_1 = r_0 - \left\lfloor \frac{r_0}{r_1} \right\rfloor r_1 \quad : i = 1$$

$$q_2 = \left\lfloor \frac{r_1}{r_2} \right\rfloor \quad r_3 = r_1 - q_2 r_2 = r_1 - \left\lfloor \frac{r_1}{r_2} \right\rfloor r_2 \quad : i = 2$$

$$q_3 = \left\lfloor \frac{r_2}{r_3} \right\rfloor \quad r_4 = r_2 - q_3 r_3 = r_2 - \left\lfloor \frac{r_2}{r_3} \right\rfloor r_3 \quad : i = 3$$

\vdots

$$q_{n-1} = \left\lfloor \frac{r_{n-2}}{r_{n-1}} \right\rfloor \quad r_n = r_{n-2} - q_{n-1} r_{n-1} = r_{n-2} - \left\lfloor \frac{r_{n-2}}{r_{n-1}} \right\rfloor r_{n-1} \quad : i = n-1$$

$$q_n = \left\lfloor \frac{r_{n-1}}{r_n} \right\rfloor \quad r_{n+1} = 0 \quad : i = n$$

התהליך מסתיים בשלב ה- n -ית אם $r_{n+1} = 0$. ואז הפלט של האלגוריתם הוא $r_n = \gcd(a, b)$. למטה

רשום ייצוג פסאודו-קוד של האלגוריתם של אוקלידס:

האלגוריתם של אוקלידס 1

```

1: Input: Integers  $a, b$  .
2:  $r_0 \leftarrow a$ 
3:  $r_1 \leftarrow b$ 
4:  $n \leftarrow 1$ 
5: while  $r_n \neq 0$  do
6:    $q_n \leftarrow \left\lfloor \frac{r_{n-1}}{r_n} \right\rfloor$ 
7:    $r_{n+1} \leftarrow r_{n-1} - q_n r_n$ 
8:    $n \leftarrow n + 1$ 
9: end while
10:  $n \leftarrow n - 1$ 
11: Output:  $r_n = \gcd(a, b)$ 

```

משפט 16: משפט בז'ו (Bezout's identity)

יהיו a, b שלמים ויהי $d = \gcd(a, b)$. קיימים שלמים s, t כך שנitinן לרשום ה- $\gcd(a, b) = c\pi r\alpha f$ לינארי של a ו- b :

$$sa + tb = d .$$

משפט 17: האלגוריתם המוכפל של אוקלידס

יהיו a, b שלמים חיוביים. קיים אלגוריתם אשר נותן שלמים s, t, d עבורם

$$d = sa + tb$$

כאשר $d = \gcd(a, b)$, כدلקמן. ראשית מאתחלים:

$$r_0 = a , \quad r_1 = b , \quad s_0 = 1 , \quad s_1 = 0 , \quad t_0 = 0 , \quad t_1 = 1 .$$

אם q_1, r_2, s_2, t_2 מוצאים האיטרציה הראשונה של הלולאה. בשלב $i = 1$ מחשבים את $r_1 = b \neq 0$ כך:

$$q_1 = \left\lfloor \frac{r_0}{r_1} \right\rfloor , \quad r_2 = r_0 - q_1 r_1 , \quad s_2 = s_0 - q_1 s_1 , \quad t_2 = t_0 - q_1 t_1 .$$

אם $r_2 \neq 0$ אז עוברים לאיטרציה $i = 2$ שבה מחשבים את r_3, s_3, t_3 כך:

$$q_2 = \left\lfloor \frac{r_1}{r_2} \right\rfloor , \quad r_3 = r_1 - q_2 r_2 , \quad s_3 = s_1 - q_2 s_2 , \quad t_3 = t_1 - q_2 t_2 .$$

התהlik ממשיך עד השלב ה- n שבו מקבלים r_{n+1} , ו- s, t פולטים. כל השלבים של האלגוריתם הם כدلקמן:

$q_1 = \left\lfloor \frac{r_0}{r_1} \right\rfloor$	$r_2 = r_0 - q_1 r_1$	$s_2 = s_0 - q_1 s_1$	$t_2 = t_0 - q_1 t_1$	שלב 1
$q_2 = \left\lfloor \frac{r_1}{r_2} \right\rfloor$	$r_3 = r_1 - q_2 r_2$	$s_3 = s_1 - q_2 s_2$	$t_3 = t_1 - q_2 t_2$	שלב 2
				⋮
$q_i = \left\lfloor \frac{r_{i-1}}{r_i} \right\rfloor$	$r_{i+1} = t_{i-1} - q_i t_i$	$s_{i+1} = s_{i-1} - q_i s_i$	$t_{i+1} = t_{i-1} - q_i r_i$	שלב i
				⋮
$q_{n-1} = \left\lfloor \frac{r_{n-2}}{r_{n-1}} \right\rfloor$	$r_n = t_{n-2} - q_{n-1} t_{n-1}$	$s_n = s_{n-2} - q_{n-1} s_{n-1}$	$t_n = t_{n-2} - q_{n-1} r_{n-1}$	שלב $n-1$
$q_n = \left\lfloor \frac{r_{n-1}}{r_n} \right\rfloor$	$r_{n+1} = t_{n-1} - q_n t_n$	$s_{n+1} = s_{n-1} - q_n s_n$	$t_{n+1} = t_{n-1} - q_n r_n$	שלב n

$$d = \gcd(a, b) = r_n , \quad s = s_n , \quad t = t_n .$$

למטה רשום ייצוג פסאודו-קוד של האלגוריתם:

האלגוריתם המוכפל של אוקלידס

```

1: Input: Integers  $a, b$  .
2:  $r_0 \leftarrow a$ 
3:  $r_1 \leftarrow b$ 
4:  $s_0 \leftarrow 1$ 
5:  $s_1 \leftarrow 0$ 
6:  $t_0 \leftarrow 0$ 
7:  $t_1 \leftarrow 1$ 
8:  $n \leftarrow 1$ 
9: while  $r_n \neq 0$  do
10:    $q_n \leftarrow \left\lfloor \frac{r_{n-1}}{r_n} \right\rfloor$ 
11:    $r_{n+1} \leftarrow r_{n-1} - q_n r_n$ 
12:    $s_{n+1} \leftarrow s_{n-1} - q_n s_n$ 
13:    $t_{n+1} \leftarrow t_{n-1} - q_n t_n$ 
14:    $n \leftarrow n + 1$ 
15: end while
16:  $n \leftarrow n - 1$ 
17: Output:  $r_n, s_n, t_n$                                  $\triangleright d = r_n = \gcd(a, b)$  and  $d = sa + tb$  where  $s = s_n, t = t_n.$ 

```

משפט 18: משפט הפירוק לראשוניים

(ראו משפט 9) לכל מספר טבעי n קיימים שלמים e_i וראשוניים p_i כך ש-

$$n = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k}$$

הוכחה: אינדוקציה.

משפט 19: נוסחת פונקציית אוילר

(ראו משפט 10) לכל מספר שלם n בעל פירוק לראשוניים

$$n = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k}$$

פונקציית אוילר ניתנת על ידי

$$\phi(n) = \prod_{i=1}^k (p_i^{e_i} - p_i^{e_i-1}) = (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1})(p_2^{e_2} - p_2^{e_2-1}) \cdots (p_k^{e_k} - p_k^{e_k-1})$$

משפט 20: נוסחת השארית

נתונים $a, b > 0$ מספר שלמים.

$$a \bmod b = a - b \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor \quad \text{(א)}$$

$$.(-a) \bmod b = b - (a \bmod b) = b \left\lceil \frac{a}{b} \right\rceil - a \quad \text{(ב)}$$

הוכחה:

א) לפי משפט החילוק של אוקלידס 14, קיימים שלמים $r, q, r \leq q$ ש-

$$a = qb + r \quad \text{(*)1}$$

כאשר $0 \leq r < b$. נחלק ב- b ונקבל

$$\frac{a}{b} = q + \frac{r}{b} \quad \text{(*)2}$$

נשים לב כי $0 < \frac{r}{b} < 1$, לכן לפי (*)2

$$\left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor = q .$$

נציב זה ב- (*)1 ונקבל

$$a = \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor b + r \Rightarrow r = a - b \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor . \quad \text{(*)3}$$

ב) לפי משפט החילוק של אוקלידס 14, קיימים שלמים $r' \leq 0$ כ- q' ש-

$$-a = q'b + r'$$

כאשר $b \mid r'$. מכאן

$$a = -q'b - r' = -q'b - b + b - r' = -(q' + 1)b + (b - r') . \quad \text{(*)4}$$

נשים לב כי $0 \leq b - r' \leq b$. אבל לפי (*)1 $a \bmod b = qb + r$ כאשר $a = qb + r$ ייחיד. לכן

$$r = b - r' \Rightarrow r' = b - r \stackrel{\text{(*)3}}{=} b - a + b \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor = b - \left(a - b \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor \right) = b - (a \bmod b) . \quad \text{(*)5}$$

לכן $r' = (-a) \bmod b = b - (a \bmod b)$

זהות שני מנווע מ- (*)5

$$r = b - r' \Rightarrow r' = b - r \stackrel{\text{(*)3}}{=} b - a + b \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor - a + \left\lceil \frac{a}{b} \right\rceil .$$

לכן $r' = (-a) \bmod b = -a + \left\lceil \frac{a}{b} \right\rceil$

משפט 21: זהויות של הפונקציה אoilר

(1) אם p מספר ראשוני אז $\phi(p) = p - 1$.

(2) אם p מספר ראשוני אז $\phi(p^n) = p^n - p^{n-1}$.

(3) אם s, t שלמים זרים (כלומר $\gcd(s, t) = 1$) אז $\phi(s \cdot t) = \phi(s) \cdot \phi(t)$.

(4) אם p ו- q מספרים ראשוניים שונים אז $\phi(p \cdot q) = (p - 1)(q - 1)$.

משפט 22: משפט עזר למשפט הקטן של פרמה

אם p מספר ראשוני אז

$$p \mid \binom{p}{k}.$$

הוכחה:

$$\binom{p}{k} = \frac{p!}{(p-k)!k!} \Rightarrow k!(p-k)! \binom{p}{k} = p!.$$

מכיוון ש- $p \mid p!$ ואילו $p \mid k!(p-k)!$ אז $p \mid \binom{p}{k}$.
מכיוון ש: p מספר ראשוני אז $p \nmid k!(p-k)!$ לכן בהכרח:
 $p \mid \binom{p}{k}$.

משפט 23: המשפט הקטן של פרמה

אם p מספר ראשוני ו- $a \in \mathbb{Z}_p$. אז התנאים הבאים מתקיימים:

$$a^p \equiv a \pmod{p}. \quad .1$$

$$a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}. \quad .2$$

$$a^{-1} \equiv a^{p-2} \pmod{p}. \quad .3$$

הוכחה:

טענה 1. נוכיח באינדוקציה.

שלב הבסיס:

עבור $a = 0$ הטענה $0^p \equiv 0 \pmod{p}$ מתקיימת.

שלב המעבר:

נניח כי הטענה מתקיימת עבור a (שזה ההנחה האינדוקציה).

nociah כי היא מתקיימת גם עבור $a + 1$ באופן הבא.

$$(a+1)^p = a^p + \binom{p}{1}a^{p-1} + \binom{p}{2}a^{p-2} + \cdots + \binom{p}{k}a^{p-k} + \cdots + \binom{p}{1}a + 1 .$$

לכל $1 \leq k \leq p-1$ טבבי לפि משפט 22: $p \mid \binom{p}{k}$ ולכן

$$(a+1)^p \equiv a^p + 1 \pmod{p}$$

על פי ההנחה האינדוקציה: $a^p \equiv a \pmod{p}$ לכן

$$(a+1)^p \pmod{p} \equiv a^p + 1 \pmod{p} \equiv (a+1) \pmod{p} .$$

כנדרש.

טענה 2. לכל מספר ראשוני ושלם a מקיימים $\gcd(a, p) = 1$ לפיכך קיים איבר הופכי

נכפיל את היחס שקיים בסעיף הקודם ב- a^{-1} :

$$a^{-1}a^p \equiv a^{-1} \cdot a \pmod{p} \Rightarrow a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p} .$$

טענה 3.

$$a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p} \Leftrightarrow 1 \equiv a^{p-1} \pmod{p} \Rightarrow a^{-1} \equiv a^{p-2} \pmod{p} .$$

משפט 24: משפט אוילר

אם $\gcd(a, n) = 1$ אז a שלמים ו-

$$a^{\phi(n)} \equiv 1 \pmod{n} \quad (1)$$

$$a^{-1} \equiv a^{\phi(n)-1} \pmod{n} \quad (2)$$

משפט 25: משפט השאריות הסיני

יהיו m_1, m_2, \dots, m_r שלמים אשר זרים בזוגות ויהיו a_1, a_2, \dots, a_r שלמים. למערכת של יחסים שקיים

$$x = a_1 \pmod{m_1},$$

$$x = a_2 \pmod{m_2},$$

⋮

$$x = a_r \pmod{m_r},$$

קיים פתרון ייחיד מודולו $M = m_1 m_2 \cdots m_r$ שנitin על ידי

$$x = \sum_{i=1}^r a_i M_i y_i \pmod{M}$$

$$\text{כאשר } 1 \leq i \leq r \text{ לכל } y_i = M_i^{-1} \pmod{m_i} \rightarrow M_i = \frac{M}{m_i}$$

משפט 26:

יהיו a, b, m שלמים. אז

$$(a \pmod{m})(b \pmod{m}) \equiv ab \pmod{m} .$$

הוכחה: לפי משפט החילוק של אטקלידס קיימים שלמים r_1, r_2 כך ש: $a = q_1m + r_1$ וכך $a \mod m = a - q_1m$.
באותה מידה כך ש: $b = q_2m + r_2$ וכך $b \mod m = b - q_2m$ וכך $b = b - q_2m + r_2$. לפיכך:
 $(a \mod m)(b \mod m) = (a - q_1m)(b - q_2m) = ab + (-aq_2 - bq_1 + q_1q_2m)m \equiv ab \pmod{m}$.

משפט 27:

יהיו a, b, m שלמים. אז
 $(a \mod m)(b \mod m) \mod m = ab \mod m$.

הוכחה:

משפט 28:

אם a, b, m שלמים חיוביים אז:
 $a \equiv b \pmod{m} \iff b \equiv a \pmod{m} \iff a \mod m = b \mod m$.

הוכחה:
נניח ש- $a \equiv b \pmod{m}$. נוכיח כי $b \equiv a \pmod{m}$ באופן הבא.

$a = qm + b$ \Rightarrow $b = -qm + a$ \Rightarrow $b = Qm + b$,
 $b = Qm + a - q$ ולכן
 $b \equiv a \pmod{m}$.
כנדרש.

נניח ש- $b \mod m = a \mod m$. נוכיח כי $b \equiv a \pmod{m}$ באופן הבא.

$a = qm + b$:

- קיימים שלם q כך ש: $a \equiv b \pmod{m}$
- על פי ההגדרה של השארית:

 $a \mod m = a - \left\lfloor \frac{a}{m} \right\rfloor m$.

$$\begin{aligned} a \mod m &= qm + b - \left\lfloor \frac{qm + b}{m} \right\rfloor m \\ &= qm + b - \left\lfloor q + \frac{b}{m} \right\rfloor m \\ &= qm + b - qm - \left\lfloor \frac{b}{m} \right\rfloor m \\ &= b - \left\lfloor \frac{b}{m} \right\rfloor m \\ &= b \mod m. \end{aligned}$$

משפט 29:

יהיו a, m שלמים. אזי

$$(a \bmod m)^{-1} \bmod m = a^{-1} \bmod m$$

הוכחה:

נסמן $x \equiv (a \bmod m)^{-1} \pmod{m}$. אזי, מכיוון ש- x הוא האיבר החופשי של $a \bmod m$ מודולר m אזי $(a \bmod m)x \equiv 1 \pmod{m}$.

מכאן קיימים שלם q_1 כך ש: $(a \bmod m)x = q_1m + 1$. נציב $a \bmod m = a - q_2m$ ונקבל $(a - q_2m)x = q_1m + 1$. לכן $ax = (q_2x + q_1)m + 1$ ולבסוף

$$ax \equiv 1 \pmod{m}$$

ולכן

$$x \equiv a^{-1} \pmod{m} \Rightarrow (a \bmod m)^{-1} \bmod m = a^{-1} \bmod m.$$

■

משפט 30:

צופן El-Gamal ניתן לפענוח. קלומר

$$d_k(e_k(x)) = x \bmod p.$$

הוכחה:

שיטת 1

לפי ההגדרה של צופן El-Gamal, הכלל מצפין הוא

$$e_k(x) = (y_1, y_2) \quad y_1 \alpha^d \bmod p, \quad y_2 = \beta^d x \bmod p,$$

כאשר p ראשוני ו- d שלם, והכלל מעונח הוא

$$d_k(y_1, y_2) = (y_1^a)^{-1} y_2 \bmod p.$$

לפי כן:

$$d_k(e_k(x)) = d_k(y_1, y_2)$$

$$= (y_1^a)^{-1} y_2 \bmod p$$

$$= [(\alpha^d \bmod p)^a]^{-1} (x \beta^d \bmod p) \bmod p$$

$$= (\alpha^{da} \bmod p)^{-1} (x \beta^d \bmod p) \bmod p \quad (\text{כלל הכפל של יחס מודולרים})$$

$$= ((\alpha^{da})^{-1} \bmod p) (x \beta^d \bmod p) \bmod p \quad (\text{משפט 29})$$

$$= (\alpha^{da})^{-1} (x \beta^d) \bmod p \quad (\text{משפט 27})$$

$$= (\alpha^{da})^{-1} (x (\alpha^a)^d) \bmod p \quad (\text{הנדסה של צופן El-Gamal})$$

$$= (\alpha^{da})^{-1} (x \alpha^{ad}) \bmod p$$

$$= (\alpha^{da})^{-1} \alpha^{ad} x \bmod p$$

$$= x \bmod p.$$

שיטת 2

לפי ההגדרה של צופן El-Gamal, הכלל מצפינו הוא

$$e_k(x) = (y_1, y_2) \quad y_1 = \alpha^d \pmod{p}, \quad y_2 = \beta^d x \pmod{p},$$

כאשר p ראשוני ו- d שלם, והכלל מעונח הוא

$$d_k(y_1, y_2) = (y_1^a)^{-1} y_2 \pmod{p}.$$

לפיכך:

$$d_k(e_k(x)) = d_k(y_1, y_2) = (y_1^a)^{-1} y_2 \pmod{p} = [(\alpha^d \pmod{p})^a]^{-1} (x \beta^d \pmod{p}) \pmod{p}. \quad (*1)$$

זהות הבאה מתקיימת. אם z, m, n שלמים חיוביים אז

$$(z \pmod{m})^n \equiv z^n \pmod{m}. \quad (*2)$$

הוכחה: לפי משפט החלוק של אטקלידס קיימים שלמים r, q כך ש- $z = qm + r$, וכך $(z \pmod{m})^n = z^n + \sum_{k=1}^n \binom{n}{k} (-qm)^k z^{n-k} \equiv z^n \pmod{m}$. לכן $z \pmod{m} = z - qm$

$$\begin{aligned} \text{משמעותויה } (*2), \text{ לכל } n, y, z, m, \text{ שלמים חיוביים}: \\ (z \pmod{m})^n \equiv yz^n \pmod{m} \quad \text{ולכן} \\ y(z \pmod{m})^n \pmod{m} = yz^n \pmod{m}. \end{aligned} \quad (*3)$$

בנוסף להזאות הבאה מתקיימת. לכל שלמים חיוביים b, c, m

$$b \equiv c \pmod{m} \Rightarrow b^{-1} \equiv c^{-1} \pmod{m}. \quad (*4)$$

הוכחה: נניח $cb^{-1} \equiv bb^{-1} \pmod{m} \equiv 1 \pmod{m}$ ו- $bb^{-1} \equiv 1 \pmod{m}$. מכיוון ש- $b \equiv c \pmod{m}$ נקבל $.b^{-1} \equiv c^{-1} \pmod{m}$

מן $(*2)$ ו- $(*4)$, לכל n, z, m, y שלמים חיוביים:

$$[(z \pmod{m})^n]^{-1} \equiv z^{-n} \pmod{m}. \quad (*5)$$

מכאן, לכל y שלם:

$$[(z \pmod{m})^n]^{-1} \equiv z^{-n} \pmod{m} \Rightarrow [(z \pmod{m})^n]^{-1} y \equiv z^{-n} y \pmod{m}. \quad (*6)$$

ולכן

$$[(z \pmod{m})^n]^{-1} y \pmod{m} = z^{-n} y \pmod{m}. \quad (*7)$$

לפי משווה $(*7)$, אם נציב $y = x\beta^d \pmod{p}, m = p, z = \alpha^d \pmod{p}$ נקבל:

$$[(\alpha^d \pmod{p})^a]^{-1} (x\beta^d \pmod{p}) \pmod{p} = \alpha^{-ad} (x\beta^d \pmod{p}) \pmod{p}, \quad (*8)$$

ולכן לפי משווה $(*1)$:

$$d_k(e_k(x)) = \alpha^{-ad} (x\beta^d \pmod{p}) \pmod{p}. \quad (*9)$$

לכל שלמים b, c, m מתקיים:

$$b(c \pmod{m}) \pmod{m} = bc \pmod{m} \quad (*10)$$

ולכן

$$d_k(e_k(x)) = \alpha^{-ad} x \beta^d \pmod{p}. \quad (*11)$$

נציב את ההגדרה של $\beta = \alpha^a \pmod{p}$

$$d_k(e_k(x)) = \alpha^{-ad} x (\alpha^a \pmod{p})^d \pmod{p}.$$

ואז לפי משווה $(*)$ אנחנו מקבלים:

$$d_k(e_k(x)) = \alpha^{-ad} x \alpha^{ad} \pmod{p} = x \pmod{p}.$$

משפט 31:

יהיו a, b, c, d מספרים ממשיים כך ש- $c \geq d \wedge a \geq b$. אז $ac + bd \geq ad + bc$.

הוכחה:

$$a \geq b \Rightarrow (a - b) \geq 0$$

-1

$$c \geq d \Rightarrow (c - d) \geq 0.$$

לכן

$$(a - b)(c - d) \geq 0 \Rightarrow ac + bd - bc - ad \geq 0 \Rightarrow ac + bd \geq bc + ad.$$

משפט 32:

יהי $X = \{x_1, x_2, \dots, x_k\}$ קבוצת אוטיות בעלת פונקציית ההסתברות $p_i = P_X(x_i)$ כך ש-

$$p_1 \geq p_2 \geq \dots \geq p_k$$

$$|f(x_i)| = n_i$$

ונתונה הצפנה בינהarity $f : X \rightarrow \{0, 1\}^*$. כלומר, x_i מוצפן ע"י n_i ספרות בינהירות. כלומר, אורך ההצפנה הבינהarity של x_i הוא n_i . במלים אחרות, האות x_i מוצפן על ידי n_i ספרות בינהירות.

אזי התוחלת המינימלית מתקבלת על ידי ההצפנה שמקיימת

$$n_1 \leq n_2 \leq \dots \leq n_k.$$

הוכחה: נניח בשלילה שקיים תמורה $\{n_{i_1}, \dots, n_{i_k}\}$ של $\{n_1, \dots, n_k\}$ כך שהתוחלת

$$E = n_{i_1}p_1 + \dots + n_{i_{j-1}}p_{j-1} + n_{i_j}p_j + \dots + n_{i_k}p_k.$$

היא מינימלית.

לא הגבלת הכלליות נניח כי $n_1 = n_{i_j}$. אזי

$$E = n_{i_1}p_1 + \dots + n_{i_{j-1}}p_{j-1} + n_1p_j + \dots + n_{i_k}p_k.$$

($n_{i_{j-1}} \geq n_1$ איזה בחרח $n_1 = \min(n_1, \dots, n_k)$)

בנוסף $p_{j-1} \geq p_j$ לכן $p_1 \geq p_2 \geq \dots \geq p_k$

לכן לפי משפט 31:

$$n_{i_{j-1}}p_{j-1} + n_1p_j \geq n_1p_{j-1} + n_{i_{j-1}}p_j. \quad (1*)$$

לכן אם נחליף n_1 עם $n_{i_{j-1}}$ ב- E קיבל את התוחלת החדשה

$$E' = n_{i_1}p_1 + \dots + n_1p_{j-1} + n_{i_{j-1}}p_j + \dots + n_{i_k}p_k$$

כך שלפי (1*):

$$E' = n_{i_1}p_1 + \dots + n_1p_{j-1} + n_{i_{j-1}}p_j + \dots + n_{i_k}p_k \leq n_{i_1}p_1 + \dots + n_{i_{j-1}}p_{j-1} + n_1p_j + \dots + n_{i_k}p_k = E$$

ו"א בסתיו לכך $E' \leq E$ התוחלת המינימלית.

משפט 33: קריפטו-מערכת RSA ניתן לפענוח

יהי p, q מספרים ראשוניים שונים, $a, b \in \mathbb{Z}$ שלמים חיוביים כך ש- $(ab)^{-1} \mod \phi(n)$

אם $x \in \mathbb{Z}_n$

$$(x^b)^a = x \mod n.$$

הוכחה: נתון כי $.ab \equiv 1 \pmod{\phi(n)}$
לפי משפט 21: $\phi(n) = \phi(pq) = (p-1)(q-1)$ ז"א

$$ab \equiv 1 \pmod{\phi(n)} \equiv 1 \pmod{(p-1)(q-1)}$$

לכן קיימים $t \in \mathbb{Z}$ כך ש-

$$ab - 1 = t(p-1)(q-1).$$

לכל $z \in \mathbb{Z}$ לפי משפט 23 $.z^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}$ בפרט

$$x^{ab-1} = x^{t(p-1)(q-1)} = (x^{t(q-1)})^{p-1} = y^{p-1}$$

כasher $x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{p}$ מכאן $y = x^{t(q-1)}$

באותה מידת אפשר להראות כי $x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{q}$

$$x^{ab-1} - 1 = 0 \pmod{q} \text{ ו- } x^{ab-1} - 1 = 0 \pmod{p}$$

מכיוון ש- $p \text{ ו- } q$ זרים אז

$$x^{ab-1} - 1 = 0 \pmod{pq}.$$

לפיכך

$$x^{ab-1} = 1 \pmod{pq}.$$

נכפיל ב- x ונקבל

$$(x^a)^b \equiv x \pmod{(pq)},$$

ולכן

$$(x^a)^b = x \pmod{(pq)} = x \pmod{n}.$$

ז"א הוכחנו כי לכל טקסט גליי x , אם נצפין אותו ואז אחר כך נפענה את הטקסט מוצפן המתබל מאלגוריתם RSA, נקבל אותו טקסט גליי המקורי בחזרה.
■

משפט 34:

יהיו p, q מספרים ראשוניים ויהי $pq = n$. יי

$$\lambda(n) = \frac{(p-1)(q-1)}{\gcd(p-1, q-1)}.$$

נגיד צוף חדש אשר זהה ל- RSA אלא $\phi(n)$ הוחלף עם $\lambda(n)$ כך ש- (ז"א) אזי הкриpto-
מערכת ניתנת לפענה.

הוכחה:

שלב 1) רושמים את הצופן:

$$\left. \begin{array}{l} e_k(x) = x^b \pmod{n} \\ d_k(y) = y^a \pmod{n} \end{array} \right\} \quad \begin{aligned} n &= pq, & ab &\equiv 1 \pmod{\lambda(n)}. \end{aligned}$$

שלב 2) נתון כי $(p-1)(q-1) \equiv 1 \pmod{d}$ ז"א שקיימים p' ו- d שלם כך ש-

$$p-1 = p'd \iff \frac{p-1}{d} = p' \iff d = \frac{p-1}{p'}.$$
(#1)

באותה מידה קיימן q' שלם כך ש-

$$q - 1 = q'd \Leftrightarrow \frac{q - 1}{d} = q' \Leftrightarrow d = \frac{q - 1}{q'}.$$
(#2)

שלב 3

$$\lambda(n) = \frac{(p-1)(q-1)}{\gcd(p-1, q-1)} = \frac{(p-1)(q-1)}{d}.$$

$$\lambda(n) \stackrel{(\#1)}{=} \frac{(p-1)(q-1)}{\left(\frac{p-1}{p'}\right)} = p'(q-1). \Leftrightarrow d = \frac{p-1}{p'}.$$
(1*)

$$\lambda(n) \stackrel{(\#2)}{=} \frac{(p-1)(q-1)}{\left(\frac{q-1}{q'}\right)} = q'(p-1). \Leftrightarrow d = \frac{p-1}{p'}.$$
(2*)

שלב 4 (נתו) לכן קיימן t שלם כך ש-
 $ab \equiv 1 \pmod{\lambda(n)}$

$$ab = 1 + t\lambda(n) \stackrel{(2*)}{=} 1 + t(p-1)q'.$$

לכן

$$ab - 1 = t(p-1)q'.$$

מכאן

$$x^{ab-1}x^{tq'(p-1)} = y^{p-1} \stackrel{\text{פרמייה}}{\equiv} 1 \pmod{p}$$

כאשר $y = x^{tq'}$ והשווין השני מתקיים בגלל ש- p מספר ראשוני. לפיכך
 $x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{p}$.

שלב 5 (נתו) לכן קיימן t שלם כך ש-
 $ab \equiv 1 + t\lambda(n) \stackrel{(1*)}{=} 1 + t(q-1)p'$.

לכן

$$ab - 1 = t(q-1)p'.$$

מכאן

$$x^{ab-1}x^{tp'(q-1)} = z^{q-1} \stackrel{\text{פרמייה}}{\equiv} 1 \pmod{q}$$

כאשר $z = x^{tp'}$ והשווין השני מתקיים בgalל ש- q מספר ראשוני. לפיכך
 $x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{q}$.

שלב 6 מכיוון ש- p, q ראשוניים אז

$$\left. \begin{array}{l} x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{q} \\ x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{p} \end{array} \right\} \Rightarrow x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{pq}$$

לפי

$$x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{n} \Rightarrow (x^b)^a \equiv x \pmod{n}$$

כנדרש.

משפט 35:

$$a \equiv b \pmod{m} \text{ אם ורק אם } a \pmod{m} = b \pmod{m}$$

הוכחה: נניח כי $a \bmod m = b \bmod m$. אז $r = a \bmod m = b \bmod m$

$$a = mq_1 + r, \quad b = mq_2 + r$$

כasher q_1, q_2 מספרים שלמים. ז"א
 $a - b = mq_1 - mq_2 = m(q_1 - q_2)$.

$a \equiv b \pmod{m}$ כי $a - b \mid m$ כנדרש.

כעת נניח כי $a \equiv b \pmod{m}$. ז"א
 $\Leftrightarrow m \mid a - b$ קיימים q_1, q_2 ש-

$$a - b = mq$$

נסמן $m \mid a - b$. קיימים q_1, q_2 ש-
 $a = q_1m + r$.

מכאן

$$b = a - qm = q_1m + r - qm = (q_1 - q)m + r.$$

ז"א $b \equiv r \pmod{m}$ כנדרש.

משפט 36:

אם p מספר ראשוני ו- n מספר שלם חיובי אז

$$\phi(pn) = \begin{cases} (p-1)\phi(n), & p \nmid n \\ p\phi(n), & p \mid n \end{cases}.$$

הוכחה: אם $n \nmid p$ לא מופיע בפירוק לראשוניים של n . ז"א אם הפירוק לראשוניים של n הוא

$$n = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k}$$

ז"א $p \neq p_i$ לכל $1 \leq i \leq k$. לכן הפיקור לראשוניים של pn הוא
 $pn = p^1 p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k}$.

מכאן הפונקציית אוילר עבור pn היא

$$\phi(pn) = (p^1 - p^0)(p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1}) \cdots (p_k^{e_k} - p_k^{e_k-1}).$$

אבל הפונקציית אוילר של p היה $\phi(p) = p-1$ והפונקציית אוילר של n הוא $\phi(n) = (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1}) \cdots (p_k^{e_k} - p_k^{e_k-1})$.

$$\phi(pn) = (p-1)\phi(n).$$

אם $n \mid p$ מופיע בפירוק לראשוניים של n . ז"א אם הפירוק לראשוניים של n הוא

$$n = p_1^{e_1} \cdots p_{i-1}^{e_{i-1}} p_i^{e_i} p_{i+1}^{e_{i+1}} \cdots p_k^{e_k}$$

ז"א קיימים i, j עבורי p . כלומר $p_i = p_j$.

$$np = p_1^{e_1} \cdots p_{i-1}^{e_{i-1}} p_i^{e_i+1} p_{i+1}^{e_{i+1}} \cdots p_k^{e_k}.$$

מכאן הפונקציה אוילר של np היא

$$\begin{aligned}\phi(np) &= (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1}) \cdots (p_{i-1}^{e_{i-1}} - p_i^{e_{i-1}-1}) (p^{e_i+1} - p^{e_i}) (p_{i+1}^{e_{i+1}} - p_{i+1}^{e_{i+1}-1}) \cdots (p_k^{e_k} - p_k^{e_k-1}) \\ &= (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1}) \cdots (p_{i-1}^{e_{i-1}} - p_i^{e_{i-1}-1}) p (p^{e_i} - p^{e_i-1}) (p_{i+1}^{e_{i+1}} - p_{i+1}^{e_{i+1}-1}) \cdots (p_k^{e_k} - p_k^{e_k-1}) \\ &= p (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1}) \cdots (p_{i-1}^{e_{i-1}} - p_i^{e_{i-1}-1}) (p^{e_i} - p^{e_i-1}) (p_{i+1}^{e_{i+1}} - p_{i+1}^{e_{i+1}-1}) \cdots (p_k^{e_k} - p_k^{e_k-1}) \\ &= p\phi(n)\end{aligned}$$

משפט 37:

יהיו a ו- b מספרים ראשוניים.

$$\phi(a) = a - 1 \quad .1$$

$$\phi(ab) = (a - 1)(b - 1) \quad .2$$

הוכחה:

1. a ראשוני לכן הפירוק לראשוניים שלו הוא $p_1^{e_1}$ כאשר $p_1 = a$ ו- $e_1 = 1$.

לכן הפונקציה אוילר של a הינה

$$\phi(a) = (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1}) = a - 1$$

2. $a, p_1 = a, p_2 = b$ ראשוניים לכן הפירוק לראשוניים של ab הוא $p_1^{e_1}p_2^{e_2}$ כאשר $ab = p_1^{e_1}p_2^{e_2}$ ו- $e_1 = 1, e_2 = 1$.

לכן הפונקציה אוילר של ab הינה

$$\phi(ab) = (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1}) (p_2^{e_2} - p_2^{e_2-1}) = (a - 1)(b - 1)$$

משפט 38:

יהיו a, b מספרים שלמים.

אם קיימים שלמים s, t כך ש- $sa + tb = 1$ אז a ו- b זרים.

הוכחה: יהיו d וה- $\gcd(a, b) = 1$. לכן $d = 1$ או $d \neq 1$. אם $d \neq 1$ בchner d מחלק 1 . לכן $d \mid 1$ ו- $d \mid a$ ו- $d \mid b$.

משפט 39:

יהיו a, b, n שלמים חיוביים. אז $\gcd(a^n, b^n) = \gcd(a, b)^n$

הוכחה: יהיו q_1, q_2 עבורם $d \mid b$ ו- $d \mid a$ וגם $d \mid \gcd(a, b)$. לכן קיימים שלמים s, t כך ש- $sa + tb = 1$. לכן $d \mid (sa + tb)$ ו- $d \mid 1$. כלומר $d = 1$.

מכאן

$$\gcd(q_1, q_2) = \gcd\left(\frac{a}{d}, \frac{b}{d}\right) \stackrel{\text{משפט 2}}{=} 1$$

ז"א q_1, q_2 לא חולקים גורמים משותפים (לפי פירוק לגורמים הראשוניים) ולכן גם $\gcd(q_1^n, q_2^n) = 1$.

נשים לב:

$$\begin{aligned} \gcd(a^n, b^n) &= \gcd(q_1^n d^n, q_2^n d^n) \\ &= d^n \gcd(q_1^n, q_2^n) \\ &= d^n \\ &= \gcd(a, b)^n. \end{aligned}$$

משפט 40:

יהיו a, b שלמים.

$.c | d : b \rightarrow c$ אם ורק אם לכל מחלק משותף c של a ו- b $d = \gcd(a, b)$

הוכחה:

כיוון \Leftarrow

יהי $d = \gcd(a, b)$. נניח כי $c | a$ וגם $c | b$. אזי קיימים שלמים $a' = a/c$ ו- $b' = b/c$ שאינם שלמים s, t עבורם $d = sa + tb = sca' + tcb' = c(sa' + tb')$. לכן לכל מחלק משותף c של a ו- b מתקיים $c | d$.

כיוון \Rightarrow

נניח שעבור כל מחלק משותף c של a ו- b מתקיים $c | d$.

$$d' \leq c \Leftrightarrow d' = qc \Leftrightarrow$$

מכיוון ש- $c | d$ אז $c | a$ ו- $c | b$ ($\gcd(a, b) \leq c$, בגלל ש- c מחלק a ו- b)

$$d' \leq \gcd(a, b) \Leftrightarrow d' \leq c \leq \gcd(a, b) \Leftrightarrow$$

מצד שני, הוא עצמו מחלק משותף של a ו- b , לכן לפי ההנחה התחלטית, $\gcd(a, b) \leq d'$ ($d' = Q \gcd(a, b)$ עבורו Q).

ז"א קיבלנו ש- $d' = \gcd(a, b)$ ו- $d' \leq \gcd(a, b)$ ולכן $d' = \gcd(a, b)$.

משפט 41: האלגוריתם של אוקלידס

אם a, b שלמים ו- $b \neq 0$ אז $\gcd(a, b) = \gcd(b, a \bmod b)$

הוכחה:

$$\text{רأشית נוכיח כי } \gcd(a, b) \mid \gcd(b, a \bmod b).$$

לפי המשפט החילוק של אוקלידיים (משפט קיימים שלמים r, q עוברים $a = qb + r = \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor b + (a \bmod b)$ $\Rightarrow a \bmod b = a - \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor b$.
לכן אם $d \mid \gcd(b, a \bmod b) \Leftrightarrow d \mid (a \bmod b) \Leftrightarrow d \mid b - d \mid a$ אז $d = \gcd(a, b)$

$$\text{כעת נוכיח כי } \gcd(b, a \bmod b) \mid \gcd(a, b)$$

נסמן (q, r) $d \mid (a \bmod b)$ ו- $d \mid b$ $\Rightarrow d = \gcd(b, a \bmod b)$ קיימים שלמים r, q עוברים $a = qb + r = \left\lfloor \frac{a}{b} \right\rfloor b + (a \bmod b)$
 $d \mid \gcd(a, b) \Leftrightarrow d \mid b$ וגם $d \mid a$ $\Rightarrow d \mid a$.

הוכחנו כי $\gcd(a, b) \mid \gcd(b, a \bmod b) \wedge \gcd(b, a \bmod b) \mid \gcd(a, b)$
 $\gcd(a, b) = \gcd(b, a \bmod b)$.

משפט 42: הקשר בין יחס שקלות מודולרי והשארית

יהיו a, b, m שלמים חיוביים.

הוכחו או הפריכו ע"י דוגמה נגדית את הטענה הבאה:
 $a \bmod m = b \bmod m$ אם ורק אם $a \equiv b \pmod{m}$

הוכחה:

כיוון \Leftarrow

נניח ש- $a \equiv b \pmod{m}$. אז קיים שלם Q כך ש: $a = qm + b$.

לפי המשפט החילוק של אוקלידיים,
 $b = \bar{q}m = r_1$, $r_1 = b \bmod m$.

לכן

$$a = (q + \bar{q})m + r_1 = Qm + r_1$$

כאשר \bar{q} שלם ו- $0 \leq r_1 < b$ הוא השארית $r_1 = b \bmod m$. מכאן נובע ש:

$$a \bmod m = a - m \left\lfloor \frac{a}{m} \right\rfloor = Qm + r_1 - Qm = r_1$$

$$.a \bmod m = r_1 = b \bmod m$$

כיוון \Rightarrow

נניח ש- $a \bmod m = b \bmod m$

$$a - m \left\lfloor \frac{a}{m} \right\rfloor = b - m \left\lfloor \frac{b}{m} \right\rfloor \Rightarrow a = \left(\left\lfloor \frac{a}{m} \right\rfloor - \left\lfloor \frac{b}{m} \right\rfloor \right) m + b \Rightarrow a = qm + b$$

כלומר קיים שלם $q = \left\lfloor \frac{a}{m} \right\rfloor - \left\lfloor \frac{b}{m} \right\rfloor$

משפט 43:

יהיו a, m מספרים זרים.

הוכחה:

כיוון

נניח כי $.ab \equiv ac \pmod{m}$

$$ab \equiv ac \pmod{m} \Rightarrow ab = ac + qm \Rightarrow ab - ac = qm \Rightarrow a(b - c) = qm .$$

מכאן $qm | a$.

$.q = ak$ זרים לכך $a \nmid q$ לכן $q | a$.

לפיכך $m | k$ שלם עבורו $k = km$

$$a(b - c) = qm \Rightarrow a(b - c) = akm \Rightarrow b - c = km \Rightarrow b = c + km \Rightarrow b \equiv c \pmod{m} .$$

כיוון

נניח כי $.b \equiv c \pmod{m}$

$$b = qm + c \Rightarrow ab = aqm + ac \Rightarrow ab \equiv ac \pmod{m} .$$

משפט 44:

יהיו a, m מספרים (לא בהכרח זרים).

$.b \equiv c \pmod{\frac{m}{\gcd(a, m)}}$ אם ורק אם $ab \equiv ac \pmod{m}$

הוכחה:

כיוון

נניח כי $.ab \equiv ac \pmod{m}$

$$ab = ac + qm \Rightarrow ab - ac = qm \Rightarrow m | a(b - c) \Rightarrow \frac{m}{\gcd(a, m)} | \frac{a}{\gcd(a, m)}(b - c) .$$

מכיוון ש- $\frac{a}{\gcd(a, m)}$ ו- $\frac{m}{\gcd(a, m)}$ זרים, אז

$$\frac{m}{\gcd(a, m)} | (b - c) .$$

לכן

$$b \equiv c \pmod{\left(\frac{m}{\gcd(a, m)}\right)}.$$

משפט 45:

יהיו a, b, c שלמים.
אם $a^n \equiv b^n \pmod{c}$ אז לכל $n > 1$ $a \equiv b \pmod{c}$.

הוכחה: אם אין קיימם שלם q : $a \equiv b \pmod{c}$

$$a = qc + b.$$

לכן

$$a^n = (qc + b)^n = \left(\sum_{k=1}^n \binom{n}{k} q^k c^{k-1} b^{n-k} \right) c + b^n = Qc + b^n$$

כאשר Q שלם. לכן קיימם שלם Q כך ש:

$$a^n = Qc + b^n \Rightarrow a^n \equiv b^n \pmod{c}.$$

משפט 46: מבחן בחזקת האורך שלה הוא תמורה זהה

תהי $\Sigma \rightarrow \Sigma$ תמורה מעל אלפבית Σ . אם π היא מבחן של אורך k אזי $\pi^k = \text{id}$

הוכחה: נניח כי $\Sigma \rightarrow \Sigma$ מבחן באורך k . ז"א הפירוק למחזוריים של π הוא:
 $\pi = (a_1 \ a_2 \ \dots \ a_{k-1} \ a_k)$,

או, כפונקציה מעל Σ :

$$\pi(a_1) = a_2, \quad \pi(a_2) = a_3, \quad \dots \quad \pi(a_{k-1}) = a_k, \quad \pi(a_k) = a_1.$$

אפשר לרשום את זה בביטוי ייחיד:

$$\pi(a_i) = a_{(i \bmod k)+1}.$$

עבור π^2 :

$$\pi^2(a_1) = a_3, \quad \pi^2(a_2) = a_4, \quad \dots \quad \pi^2(a_{k-2}) = a_k, \quad \pi^2(a_{k-1}) = a_1, \quad \pi^2(a_k) = a_2.$$

ובאותה מידה אפשר לרשום π^2 בביטוי ייחיד:

$$\pi^2(a_i) = a_{((i+1) \bmod k)+1}.$$

באופן כללי לכל $j \geq 0$ טבעי:

$$\pi^j(a_i) = a_{((i+j-1) \bmod k)+1}.$$

מכאן נציב $j = k$:

$$\pi^k(a_i) = a_{((i+k-1) \bmod k)+1} = a_{((i-1) \bmod k)+1} = \begin{cases} a_i & : i < k \\ a_k & : i = k \end{cases}.$$

ז"א לכל $1 \leq i \leq k$

$$\pi^k(a_i) = a_i \Rightarrow \pi^k = \text{id}$$

משפט 47: תנאי סודיות מושלמת של צופן קיסר

אם לכל מפתח $K \in K$ בצופן קיסר יש הסתברות שווה, כלומר

$$P(K = k) = \frac{1}{26} .$$

אז לצופן קיסר יש סודיות מושלמת.

הוכחה: תחילה נחשב את ההסתברות $P(Y = y)$ באמצעות (??). הקבוצה מפתחות בצופן קיסר היא $K = \{0, 1, \dots, 25\} = \mathbb{Z}_{26}$.

לכן

$$P(Y = y) = \sum_{k \in \mathbb{Z}_{26}} P(K = k) P(X = d_k(y)) .$$

אם ההסתברות של כל מפתח שווה אז $P(K = k) = \frac{1}{26}$ ולכן

$$P(Y = y) = \frac{1}{26} \sum_{k \in \mathbb{Z}_{26}} P(X = d_k(y)) .$$

הכלל מצפין והכלל מפענח של צופן קיסר מוגדרים

$$e_k(x) = x + k \pmod{26}, \quad d_k(y) = y - k \pmod{26} .$$

כאשר $k \in \mathbb{Z}_{26}$. לכן $P(X = d_k(y)) = P(X = y - k \pmod{26})$. לפיכך

$$P(Y = y) = \frac{1}{26} \sum_{k \in \mathbb{Z}_{26}} P(X = y - k \pmod{26}) .$$

הסכום בצד הימין הוא רק סכום של $P(X = k)$ מעל כל האיברים ב- \mathbb{Z}_{26} . לכן

$$P(Y = y) = \frac{1}{26} \sum_{k \in \mathbb{Z}_{26}} P(X = k) = \frac{1}{26} \cdot 1 = \frac{1}{26} .$$

כאשר בשווין השני השתמשנו בתכונת הנרמול של הפונקציית הסתברות של המ"מ X .

מצד שני, לפי (??),

$$P(Y = y|X = x) = \sum_{\substack{k \in \mathbb{Z}_{26} \\ x = d_k(y)}} P(K = k)$$

האילוץ על הסכום $x = d_k(y)$ אומר ש-

$$x = k - y \pmod{26} \Rightarrow k = x + y \pmod{26} .$$

לכל $X \in x$ ולכל $Y \in y$ קיים רק מפתח אחד אשר מקיים תנאי זה. זו"א רק איבר אחד של הסכום נשאר ולפיכך

$$P(Y = y|X = x) = \sum_{\substack{k \in \mathbb{Z}_{26} \\ x = d_k(y)}} P(K = k) = P(K = y - x \pmod{26}) .$$

אם ההסתברות של כל מפתח שווה, כלומר $P_K(k) = \frac{1}{26}$ אז

$$P(Y = y|X = x) = P(K = y - x \pmod{26}) = \frac{1}{26} .$$

לכן

$$P(Y = y) = \frac{1}{26} = P(Y = y|X = x)$$

■ "א' לצופן קיסר יש סודיות מושלמת.
במילים פשוטות צופן קיסר אינו ניתן לפענה בתנאי שימושים בפתח מקרי חדש כל פעם שמצפינים אותו אחד של טקסט גלי.

משפט 48: תנאי חילופי לסודיות מושלמת

לפי נוסחת בייס אם לкриpto-מערכת יש סודיות מושלמת אז מתקיים גם $P(Y = y|X = x) = P(Y = y)$. (1)

משפט 49:

נתונה קריpto-מערכת בעלת סודיות מושלמת.

אם $P(Y = y) > 0$ אז
1) קיימים לפחות מפתח אחד $k \in K$ כך שה-
 $e_k(x) = y$

$$. |K| \geq |Y| \quad (2)$$

הוכחה:

1) לפי (1),
 $P(Y = y|X = x) = P(Y = y) > 0$ (#1)

נציב (?) בצד שמאל ונקבל

$$\sum_{\substack{k \in K \\ x = d_k(y)}} P(K = k) = P(Y = y) > 0 \quad (\#2)$$

$$\sum_{\substack{k \in K \\ x = d_k(y)}} P(K = k) > 0 \quad (\#3)$$

לכן קיימים לפחות מפתח אחד, k עבורו $x = d_k(y)$

"א' קיימים לפחות מפתח אחד, k עבורו $y = e_k(x)$.

2) לפי (#1) ו- (#3), לכל $Y \in Y$ קיימים לפחות מפתח אחד, k עבורו $y = e_k(x)$, לכן בהכרח $|K| \geq |Y|$. (#4)

משפט 50: משפט שאנו

נתונה קריpto-מערכת (X, Y, K, E, D) כך שה-
למערכת יש סודיות מושלמת אם ורק אם

1) לכל $X \in X$ ולכל $Y \in Y$ קיימים מפתח k ייחיד עבורו $y = e_k(x)$

2) לכל מפתח יש הסתברות שווה, כלומר $P(K = k) = \frac{1}{|K|}$

הוכחה:

1) נניח כי $|K| = |Y|$. כלומר

$$|\{e_k(x) | x \in X\}| = |K| .$$

ז"א לא קיימים שני מפתחות $k_1 \neq k_2$ כך ש- $e_{k_1}(x) = y = e_{k_2}(x)$.

לכן לכל $x \in X$ ולכל $y \in Y$ קיים מפתח k ייחיד עבורו y .

2) נסמן אורך של קבוצת מפתחות ב- $n = |K|$. נרשום את הקבוצת טקטים גלויים כ-

$$X = \{x_i | 1 \leq i \leq n\} .$$

נתון $y \in Y$ קבוע. נמספר את המפתחות i כך ש- $e_{k_i}(x_i) = y$. לפי נוסחת בייס,

$$\begin{aligned} P(X = x_i | Y = y) &= \frac{P(Y = y | X = x_i)P(X = x_i)}{P(Y = y)} \\ &\stackrel{\text{לפי (??)}}{=} \frac{P(K = k_i)P(X = x_i)}{P(Y = y)} \end{aligned}$$

אם המערכת יש סודיות מושלמת אז $P(X = x_i | Y = y) = P(X = x_i)$ לכן

$$P(X = x_i) = \frac{P(K = k_i)P(X = x_i)}{P(Y = y)} \Rightarrow P(K = k_i) = P(Y = y)$$

לכל $1 \leq i \leq n$. ז"א לכל מפתח יש הסתברות שווה

$$P(K = k_i) = \frac{1}{|K|} .$$

משפט 51: אנטרופיה של שאנון

נתון משתנה מקרי X בעל פונקציית ההסתברות $P_X(x)$. התוחלת המינימלית של אורך ההצפנה של X מסומן ב- $H[X]$ ונתונה על ידי הנוסחה

$$H[X] = - \sum_{x \in X} P_X(x) \log_2 P_X(x) .$$

נקרא **האנטרופיה** של X $H[X]$

הוכחה: נניח כי $X = Y \cap Z$, כאשר Y, Z משתנים מקרים בלתי תלויים. לפי משווואה (??):

$$\ell_Q(x) = f(p_x) .$$

$$H[X] = \sum p_x \ell_Q(x) = \sum p_x f(p_x) .$$

תהיינה $P_Z(z)$ ו- $P_Y(y)$ פונקציות ההסתברות של Z ושל Y בהתאם.

$$p_z = P_Z(z) \text{ ו- } p_y = P_Y(y)$$

מכיוון ש- Y ו- Z משתנים בלתי תלויים אז

$$P(X = Y \cap Z) = P_Y(y)P_Z(z) = p_y p_z .$$

נשים לב שידיעה של Y לא נותנת שום מידע על הערך של Z , שכן
 $\ell_Q[Y \cap Z] = \ell_Q[Y] + \ell_Q[Z]$.

לפיכך

$$H[X] = \sum p_x \ell_Q(x) = \sum p_y p_z [\ell_Q(y) + \ell_Q(z)]$$

מכאן

$$H[X] = \sum p_y p_z f(p_y p_z) = \sum p_y p_z [f(p_y) + f(p_z)]$$

$$f(p_y p_z) = f(p_y) + f(p_z) .$$

$$\text{לכל } p_y \text{ ו- } p_z. \text{ שכן} . f(p) = C \log(p)$$

כעת נניח כי יש לנו משתנה מקרי $X = \{a, b\}$ בעל פונקציית ההסתברות $P_X(a) = \frac{1}{2}, P_X(b) = \frac{1}{2}$. ההצפנה של X צריכה ספרה אחת, שכן $f(p) = -\log_2(p)$ ונקבל $f(\frac{1}{2}) = 1$. לכן נשים $f(Q^*(a)) = \ell_Q^*(b) = 1$.

■

משפט 52:

נתון מ"מ בדיד X אשר מקבל N ערכים שונים

$$X = \{x_1, \dots, x_N\}$$

בהתשובות שווה, כולם

$$P(X = x_i) = \frac{1}{N}$$

אז האנטרופיה מקבלת ערך מקסימלי שניתנת על ידי

$$H_{\max}(X) = \log_2 N .$$

ערך זה הוא הערך המקסימלי האפשרי של האנטרופיה.

משפט 53: אי שוויון האפמן

נתון קבוצת אובייקטים של טקסט גליי X והצפנה האפמן f . נניח כי $l(f)$ תוחלת האורך של ההצפנה ו- $H(X)$ האנטרופיה של הטקסט גליי. מתקיים

$$H(X) \leq l(f) \leq H(X) + 1 .$$